

Metodehefte for individuell oppfølging

Februar 2009

Innhold

Forord	side 3
Individuell oppfølging	side 5
Utvikling av individuell oppfølging	side 6
Individuell oppfølging som metode	side 10
Relasjoner for endring	side 11
Rollemodeller for endring	side 15
Kompetanse og mestring for endring	side 18
Refleksjon og selvstendighet	side 20
Struktur og dokumentasjon	side 21
Litteratur	side 24

Forord

Siden Høvding Marco Elsafadi etablerte stiftelsen New Page i 2002 har organisasjonens ansatte bidratt til å skape en bedre hverdag og fremtid for en ung og sårbar gruppe i samfunnet. New Page har i dag nærmere 60 ansatte fordelt på stammer i Bergen, Oslo og Stavanger som daglig har oppfølging på nærmere 100 utsatte unge. Basis i arbeidet er individuell oppfølging av utsatt ungdom. I tillegg drives det en utstrakt prosjektvirksomhet knyttet til eksempelvis arbeidstrening, foreldreveiledning, idrett, åpen hall, voldsforebygging, juniorledere og ferietilbud.

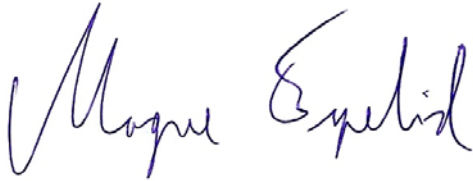
I de årene New Page har eksistert har vi opplevd at våre ungdommer får nyttig hjelp og kan vise til positive endringer. Dette underbygges av en kartlegging av ungdomsgruppen i New Page i 2007. Vi har også opplevd stor entusiasme rundt våre verdier og metodiske tilnærminger. Til stor inspirasjon har New Page mottatt en rekke utmerkelse og priser for vårt arbeid innen områdene idrett, nytenkning, engasjement, ildsjel og menneskerettigheter. New Page sitt mål er at vi skal være en banebrytende aktør i det forebyggende arbeidet med utsatt ungdom. Dette skal vi være med å ha sterke stammer som kan tilby varierte og gode tiltak ut fra målgruppens behov. Vi skal også være en sentral aktør i den offentlige debatten knyttet til oppvekst, ungdom og sosial integrasjon.

New Page er en verdibasert virksomhet. Våre verdier, positiv – nestekjærlighet – rettferdighet, skal gjenspeile seg i alle våre relasjoner både internt, i forhold til eksterne samarbeidspartnere og ikke minst overfor ungdommene og deres nettverk.

Siden oppstarten har New Page opplevd en fantastisk vekst og utvikling. De siste årene har organisasjonen hatt særlig fokus på å systematisere, utvikle og beskrive vår metodiske tilnærming – individuell oppfølging. Vi har brukt store ressurser på å styrke organisasjonen og det kvalitative innholdet i oppfølgingsarbeidet. Som ett resultat av dette arbeidet er det med stolthet vi kan presentere dette metodehefte som er vår første samlede beskrivelse av New Page sin utvikling og metodiske tilnærming. Metodehefte er utviklet og ført i pennen av Faglig leder i New Page, Tom Irgan.

Jeg vil rette en stor takk til alle ansatte i New Page som hver på sin måte har gitt sine bidrag for at New Page nå fremstår som en sterk organisasjon som utgjør en positiv forskjell for så mange unge mennesker. Med vårt motto: "for ungdom – med ungdom" vil vi som organisasjon fortsette vårt kontinuerlige utviklingsarbeid til beste for utsatt ungdom.

Bergen 24. februar 2009

A handwritten signature in blue ink that reads "Magne Espelid". The signature is fluid and cursive, with the first name "Magne" and the last name "Espelid" clearly distinguishable.

Magne Espelid

Medisinmann – Daglig leder

Individuell oppfølging

Stiftelsen New Page har siden den ble etablert i 2002 gitt individuell oppfølging til utsatt ungdom i alderen 13 til 20 år. Flertallet av ungdommene som får hjelp og veiledning via New Page har fått dette som et tiltak fra barnevernstjenesten. Tilbudet om individuell oppfølging som New Page gir er et hjemmebasert støttetiltak for å gi ungdom som trenger det, økte sosiale ferdigheter for å kunne utvikle deres sosiale kompetanse. Felles for ungdommene som får New Page som et hjelpetiltak er at de i ulik grad har atferdsproblemer. Atferdsvanskene arter seg svært forskjellig og kan spenne fra innesluttethet til rusmisbruk. Problematferden er knyttet til en eller flere sosiale arenaer som hjem, skole og nærmiljø.

Ungdommenes problematferd gjør dem marginalisert ved at de stenges ute fra viktige sosialt integrerende arenaer på skolen og i nærmiljøet. Med marginalisering menes her individer og gruppers manglende deltakelse på arenaer hvor de i henhold til spesielle normer og kriterier forventes å delta (Heggen, Jørgensen og Paalsgaard 2003). Den sosiale marginaliseringen gjør ungdommene utsatt ved at de velger negative tilpassingsstrategier for å kompensere opplevelsen av marginalisering. Siden årsakene til ungdommenes marginalisering og utsatthet ligger i deres samhandling med sine sosiale omgivelser kan dette forebygges og endres gjennom å gjøre ungdommene bedre i stand til å samhandle med sine omgivelser på en positiv måte. Gjennom individuell oppfølging som tilnærming jobber New Page systematisk med å fremme ungdommenes sosiale kompetanse, og dermed fremme deres sosiale integrasjon på skolen, i nærmiljøet, i fritidsaktiviteter og i arbeidslivet. Gjennom individuell oppfølging knytter stifinnere (ungdomsarbeidere) i New Page nære relasjoner til ungdommen, og trener systematisk i ulike sosiale situasjoner på å fremme ungdommens handlingskompetanse. Målet er at ungdom og stifinner sammen skal vokse og utvikle seg gjennom de vanskelige ungdomsårene fra en utsatt og marginalisert posisjon til en sosialt integrert tilværelse.

New Page er en ung organisasjon og individuell oppfølging som metode har utviklet seg i takt med organisasjonen. Individuell oppfølging er en generativ metode som strukturelt utvikler seg i takt med behov og innhold. New Page sitt arbeid har vist at individuell oppfølging er en fruktbar tilnærming til endringsarbeid med utsatt ungdom. Vi håper derfor at individuell oppfølging som metode kan bidra til sosialt integrasjonsarbeid overfor andre marginaliserte grupper innen områder som kriminalomsorg, rusomsorg og flyktningarbeid.

Utviklingen av individuell oppfølging

New Page sin individuelle oppfølging har sitt utspring i de amerikanske Big Brother Big Sister (BbBs) programmene og oppsøkende ungdomsarbeid. Disse to tilnærmingene til arbeid med utsatt ungdom traff hverandre i Bergen i 1999 gjennom basketballspiller og Høvding (spesialrådgiver) i New Page, Marco Elsafadi, og barnevernspedagog og Medisinmann (daglig leder) i New Page, Magne Espelid.

Den ene grunnsteinen i New Page sin individuelle oppfølging er Big Brother prosjektet. Organisasjonen Big Brothers Big Sisters of America (BbBs) ble etablert i 1904 av domstolsmedarbeideren Ernest Kent Coulter i byen New York. Han etablerte organisasjonen for å hjelpe unge lovbytere å holde seg unna trøbbel. Tanken til Coulter var at hvis han greide å koble utsatt ungdom sammen med godt fungerende voksne kunne den voksne være en rollemodell, veileder og mentor som gav ungdommene nye kunnskaper som ville holde dem unna rettsapparatet. BbBs bevegelsen fikk raskt resultater og er i dag utbredt over hele USA. Bakgrunnen for de resultatene som BbBs organisasjonen har oppnådd i USA er i all hovedsak tilnærming til ungdommene og organiseringen av tiltaket. Gjennom å matche gode voksne med utsatt ungdom ved at de har noe felles, skapes det en relasjon mellom voksen og ungdom. En god match, en relasjon og felles opplevelser på bakgrunn av aktiviteter gjør at ungdommen kan se opp til og beundre den voksne som fremstår som en rollemodell. I relasjonen til den voksne gjør ungdommen seg tilgjengelig for å endre og lære nye handlingsalternativer. BbBs programmene brukte kjente idrettsutøvere som rollemodeller og det er nettopp gjennom bruk av idrettsutøvere BbBs metodikken kom til Norge og dannet grunnlaget for New Page sin individuelle oppfølging.

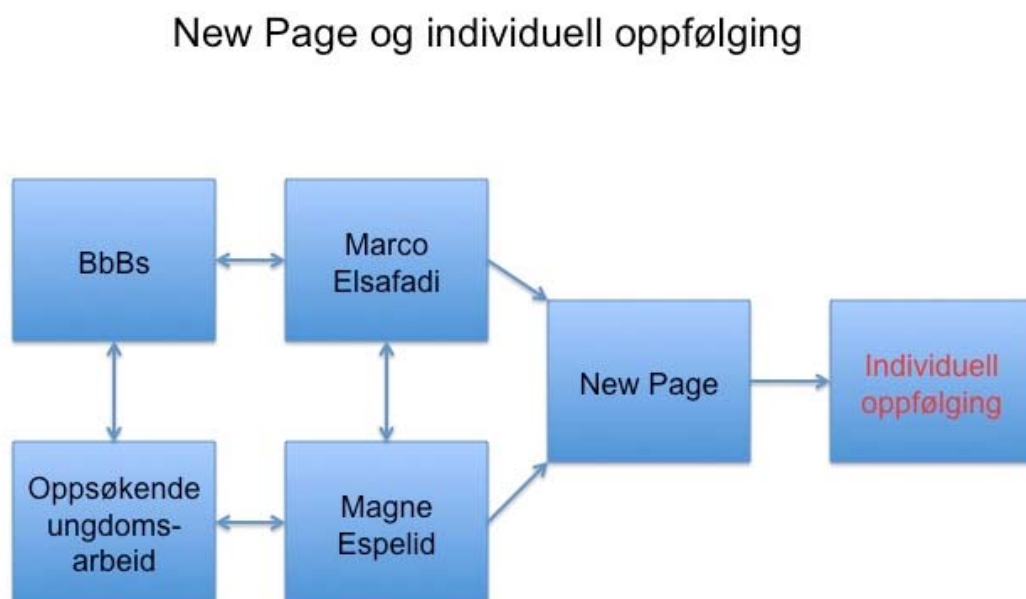
Den andre grunnsteinen i individuell oppfølging er oppsøkende ungdomsarbeid. Oppsøkende arbeid har vært bedrevet i forhold til fattigdom og sosial nød til alle tider. Gjennom religiøse organisasjoner som blant annet Frelsesarmen har oppsøkende arbeid blitt organisert som en del av sosialt arbeid. Oppsøkende arbeid ble etablert som sosialfaglig tilnærming til utsatte ungdomsmiljøer i Norge ved at den første uteseksjonen ble opprettet i Oslo i 1969. Siden denne starten har oppsøkende ungdomsarbeid kontinuerlig vært under utvikling, og har fått stor utbredelse i Norge. De sentrale elementene i oppsøkende ungdomsarbeid er at det arbeides oppsøkende opp mot lokale ungdomsmiljøer. Det etableres tillit og bygges relasjoner til utsatt og hjelpetrengende ungdom. Oppsøkende

sosialarbeidere jobber med å motivere ungdom til endring gjennom aktivitet, rådgivning og eventuelt kontakt med relevante hjelpeinstanser. I korte trekk dreier oppsøkende arbeid seg om å bidra til integrering av utsatt ungdom tilbake til familie, venner, utdanning, arbeid, behandling og/eller til aktiviteter som fremmer fellesskap, tilhørighet og nye muligheter (Klyve og Pedersen 2006). Oppsøkende ungdomsarbeid er som metode nysgjerrig, fleksibel og kontinuerlig utprøvende ved at arbeidet er både mål og en metode i seg selv (Ibid). Denne åpenheten gjør at sosialarbeidere som bedriver oppsøkende arbeid er på let etter nye metoder for å komme i kontakt med og hjelpe utsatt ungdom. Denne metodiske åpenheten ved Utekontakten i Bergen på slutten av 1990-tallet skapte rammene for utviklingen av New Page og individuell oppfølging som metode.

I 1999 etablerte barnevernspedagog Mange Espelid, som da var feltarbeider ved Utekontakten i Bergen, et åpen hall tiltak i Bergen. For å kunne tilby uorganisert ungdom noe som kunne være mer engasjerende enn Utekontaktens egne sosialarbeidere tok han kontakt med basketballklubben Ulriken Eagels. Ulriken hadde gjennom sin amerikanske trener etablert et BbBs lignende program der enkelte spillere skulle gjøre sosialt arbeid blant barn og unge ved siden av å spille basketball. Spillerne skulle bruke sin status som idrettsutøvere til å være gode forbilder og spre positive verdier til barn og unge, blant annet gjennom skolebesøk. En av disse spillerne var Marco Elsafadi, og det var han som møtte opp i åpen hall tiltaket til Magne Espelid. I idrettshallen så Magne Espelid med undring på hvordan Marco Elsafadi henvendte seg til ungdommene, hvordan han skapte engasjement og fikk ungdommene til å delta i aktiviteter. Marco Elsafadis tilnærming til uorganisert ungdom, og måten han brukte seg selv som person i møte med ungdommene var noe nytt og utradisjonelt som gav Magne Espelid en idé. Innen et halvt år ble New Page etablert som et samarbeidsprosjekt mellom Utekontakten i Bergen og Ulriken Eagels. Magne Espelid var prosjektleder og Marco Elsafadi var ungdomsarbeider. Prosjektet skulle i utgangspunktet jobbe opp mot et negativt ungdomsmiljø i Bergen sentrum. Dette miljøet bestod av gutter med innvandrerbakgrunn som hadde gruppert seg i Bergen sentrum. De hadde lite kunnskaper om det norske samfunnet, dårlige nettverk, manglende sosialkompetanse og brukte aktivt vold for å kompensere sin marginaliserte posisjon i samfunnet. Gjennom de to årene dette prosjektet varte utviklet New Page individuelle oppfølging som metode i et praksis samspill mellom Magne Espelid, med utgangspunkt i en oppsøkende tilnærming, og Marco Elsafadi, med utgangspunkt i BbBs. Utviklingen av New Page som prosjekt var med andre ord en gjensidig prosess mellom å drive forebyggende tiltak og utvikle kunnskap og kompetanse (Espelid og Irgan 2002).

Ungdomsarbeiderne i New Page prosjektet med Marco Elsafadi i spissen jobbet annerledes enn hva som var tiltenkt. Skille mellom jobb og privatliv ble gradvis brutt ned i løpet av prosjektperioden. Dette førte til noen positive effekter. Ungdomsarbeiderne fikk tett og god kontakt med ungdommene. De fikk raskt tillit hos ungdommene, og dermed kunnskap om ungdommenes ulike problemområder. Ved å bryte ned skillet mellom den profesjonelle og private sfære fikk ungdomsarbeiderne en spesiell, tett relasjon til ungdommene. Denne tette relasjonen viste seg å være avgjørende i å fremme endring hos ungdommene, samtidig som det var en utfordring som stilte store krav til personlig egnethet. Ungdomsarbeiderne i prosjektet var unge uten familieforpliktelser, de bodde nært sentrum, og de hadde et stort engasjement inn i prosjektet. Ungdommene kontaktet dem direkte uten faste møter og avtaler. Dette var positivt og annerledes sammenlignet med andre offentlige hjelpetjenester (Espelid 2002).

Figur 1 **Utvikling av New Page og individuell oppfølging**

Med utgangspunkt i samspillet mellom oppsøkende arbeid og BbBs tilnærmingen, og de positive erfaringene ved å la ungdomsarbeiderne etablere en tett relasjon til ungdommene, trådte noen sentrale elementer frem som dannet grunnlaget for utviklingen av individuell oppfølging.

- Å etablere en tett **relasjon** til ungdommene for å kunne bli en betydningsfull person for ungdommene, og dermed kunne påvirke og endre ungdommenes atferd.
- Å bruke seg selv som **rollemodell** gjennom å uttrykke og utføre positive meninger, verdier og handlinger.
- Å være **tilgjengelig** viste seg helt avgjørende for å bygge opp **tillit** hos ungdommene, og dermed å få innsikt i deres problemer, bekymringer og drømmer.
- Å delta på ungdommenes egne **arenaer** viste seg svært viktig for å forstå hvordan og hvorfor ungdommene levde som de gjorde, hvorfor de hadde de vennene de hadde og hvorfor de tok de valgene de gjorde.

Individuell oppfølging som metode utviklet seg i prosjektet til å bli en metode som tar utgangspunkt i ungdommens livsverden og betrakter ungdommen som en handlende aktør i eget liv. Med livsverden menes her det implisitte, før-refleksive og før-kritiske som mening og situasjonsdefinisjoner er tuftet på. Livsverden er bærer av kulturell, sosial og personlig tradisjon, og er derfor sentral i reproduksjon av kultur, samfunn og personlighet (Habermas 1999: 22) Livsverden som begrep er ikke redusert til kun en mekanisme for sosial integrasjon, men innebærer også potensialer for endring (Frønes 2001). For å kunne bidra positivt i ungdommenes livssituasjon og kunne skape endring la prosjektet vekt på å være tilgjengelig for problemløsning, fremme og støtte positive løsninger og handlinger gjennom ros og premiering. Det var også viktig å strukturere ungdommenes liv gjennom aktiviteter og relasjoner og fremme endring gjennom å skape sosiale endringer. Det viste seg helt avgjørende for dette arbeidet at prosjektmedarbeiderne som jobbet med ungdommene etablerte en tett og god relasjon basert på gjensidig tillit og som bygget på respekt og emosjon. Ved å bruke denne relasjonen som verktøy fremstod prosjektmedarbeiderne som rollemodeller for ungdommen og de kunne aktivt bruke seg selv som modell for ungdommene.

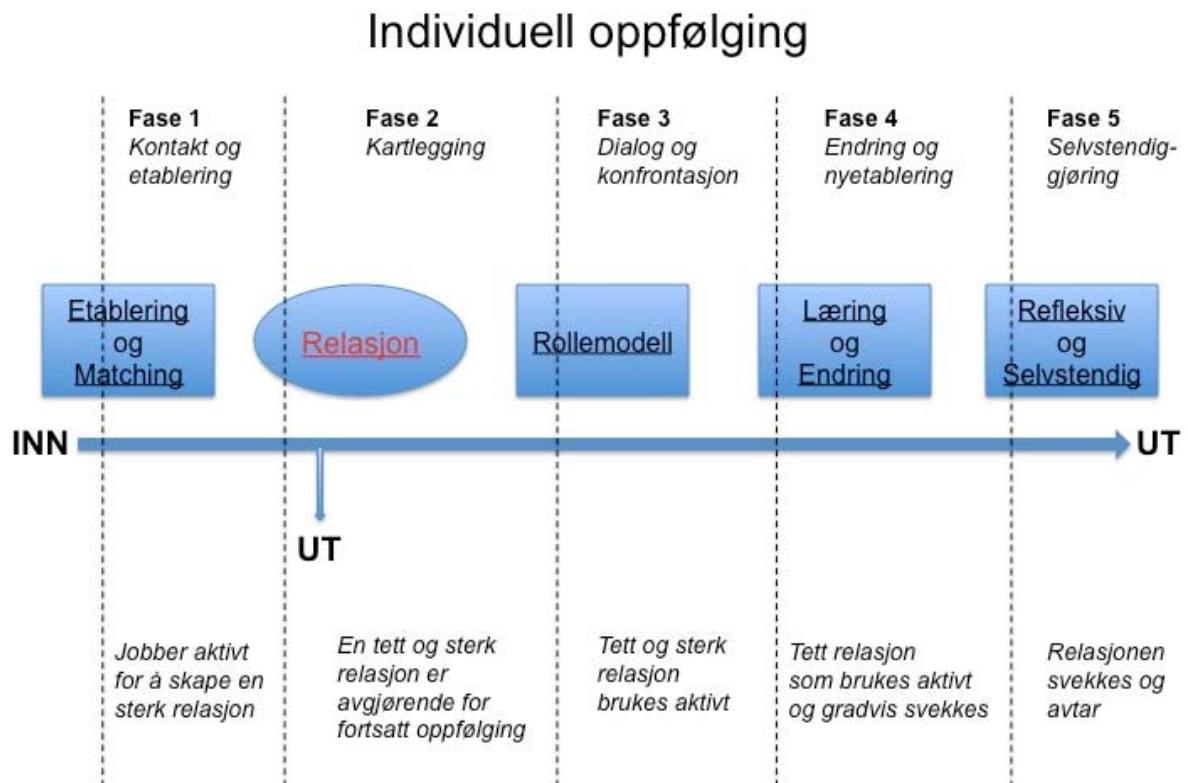
Individuell oppfølging som metode

Som så mange andre sosialfaglige prosjekter med ekstern finansiering ble New Page prosjektet ved Utekontakten i Bergen lagt ned og samarbeidet med Ulriken Eagels opphørte. Både Magne Espelid og Marco Elsafadi gikk fra prosjektet med nyervervet kunnskap om arbeid med utsatt ungdom. Marco Elsafadi tok med seg denne kunnskapen til Oslo hvor han valgte å etablere New Page som en ideell stiftelse og et privat barnevernstiltak i 2002. Stiftelsen New Page rendyrket individuell oppfølging til en metode som i dag gir svært gode resultater i arbeidet med utsatt ungdom. En kartlegging av ungdomsgruppen i New Page fra 2007 viste klare tegn på positive individuelle endringer. 44 % av ungdommene hadde frastått fra kriminalitet og 33% hadde endret rusvaner som følge av individuell oppfølging i New Page (Irgan 2007). Selv om det metodiske arbeidet i New Page har vært under utvikling fra år 2000 og frem til i dag, er individuell oppfølging slik det nå praktiseres i New Page innholdsmessig bygd på bestanddelene:

- Å etablere en tett og sterk **relasjon**.
- Å etablere seg selv som **rollemodell**.
- Å fremme **endring** gjennom **læring** av sosiale ferdigheter.
- Å gjennom læring og endring skape **refleksjon** og tilslutt **selvstendighet**.

I figur 2 er disse bestanddelene satt opp som sammenhengende komponenter som styrer oppfølgingsløpet til ungdom og stifinner (ungdomsarbeider) i New Page. Ungdomsarbeidere i New Page kalles stifinnere. Dette for å ta bort unødvendig iboende makt som ligger i titler som sosialarbeider, miljøarbeider osv, og fordi tittelen stifinner direkte viser til at stifinneren skal hjelpe ungdommen med å følge sin egen sti ut av en vanskelig og kaotisk livssituasjon. Med utgangspunkt i modellen nedenfor vil dette heftet videre se på bruk av relasjon, modellering, utvikling av sosiale kompetanse og selvstendigjøring.

Figur 2 Individuell oppfølging.

Relasjoner for endring

Relasjoner til andre mennesker påvirker oss kontinuerlig i positiv og negativ forstand. Vi er ikke passive i våre relasjoner til omverden, vi er aktive aktører som bidrar til å skape, vedlikeholde og endre relasjonene vi til en hver tid inngår i. Ulike persontyper, relasjoner og kontekster er avgjørende i å forme barn og ungdoms livsverden og dermed oppvekstforhold (Brofenbrenner 1979). En relasjon Brofenbrenner viser til som spesiell er den mellom ungdom og persontypen han kaller "mentor", en voksen, erfaren person som ikke er foreldre, men som fungerer som en venn, rådgiver og rollemodell (her ment som stifinner). Hos utsatt ungdom med håpløse oppvekstforhold kan en mentor (stifinner) være en avgjørende faktor for å skape en positiv utvikling hos ungdommen (Bø 2004). Innen individuell oppfølging er relasjonen som utvikler seg mellom ungdom og stifinner i en slik "mentor relasjon" helt avgjørende. Relasjonens kvalitet danner grunnlaget for å kunne skape sosiale og personlige endringer hos utsatt ungdom.

For å få til en god relasjon mellom ungdom og stifinner er det erfaringsmessig viktig å få til et godt samspill i matching, relasjonsbygging og kartlegging. Utvikling av relasjon er en utviklingsprosess hvor kvaliteten i relasjonen vil være varierende og kunne "svinge" over tid.

- **Matching:**

For å få til en god relasjon er det avgjørende at det er en iboende forutsetning for dette hos ungdom og stifinner. Ungdommen må være positivt innstilt til å inngå i en relasjon til stifinneren over tid. Stifinneren må besitte den pedagogiske takt som tilsier at han eller hun hele tiden kan lese, føle og fortolke utvikling og endring i relasjon til ungdommen.

- **Relasjonsbygging:**

For å bygge en relasjon må ungdom og stifinner sammen bygge et fellesskap. Dette kan gjøres på mange måter, men erfaringsvis er det mest effektive å skape felles minner og en felles historie gjennom aktiviteter. For å få til dette på en god måte er det viktig at stifinner viser ekte engasjement og interesse for ungdommen og aktivitetene de gjør i fellesskap. Etter hvert som det er etablert en relasjon bygd på fellesskap ut i fra aktiviteter må denne relasjonen styrkes ved at det etableres tillit og en personlig nærhet. Dette er to aspekter ved relasjonen som er vanskelig å skape, men som samtidig er helt avgjørende for aktivt å skape endring i ungdommens liv.

- **Kartlegging:**

For å forstå ungdommen som aktør er det avgjørende å kartlegge de sosiale relasjoner knyttet til familie, venner, skole og fritid. Kartleggingen er et viktig bidrag til å komme "under huden" på ungdommen og få hans eller hennes forståelse av egen livsverden.

Disse tre komponentene i etablering og utvikling av relasjon til ungdom er avgjørende for å kunne begynne det vanskelige og krevende endringsarbeidet som er målet med den individuelle oppfølgingen. Utviklingen og styrken i relasjonen er avgjørende for hvor mye endring det er mulig å skape hos utsatte ungdommer gjennom individuell oppfølging. Relasjonen mellom stifinner og ungdom bygges gjennom aktivitet, samvær og felles interesser som konstruerer en felles historie med felles referansepunkter. Innholdet i relasjonen som avgjør kvaliteten er vanskelig å konkretisere. En god relasjon handler om forhold mellom to personer hvor både persontyper og egenskaper er av betydning, noe som gjør at matchingen mellom ungdom og stifinner i utgangspunktet må være god.

Erfaringsmessig vil en kvalitetsmessig god relasjon gjensidig bestå av flere av følgende bestanddeler:

- **Respekt** for hverandre og hverandres posisjon i relasjonen.
- **Beundring** for hverandre.
- **Entusiasme** for samvær og samtaler.
- **Åpenhet** til å gi av seg selv.
- **Ærlighet** som gir rom for åpenhet om problemer, bekymringer og utfordringer.
- **Nærhet** gjennom å være interessert i hverandres person og livssituasjon.
- **Varme** ved at en utvikler emosjoner for hverandre.

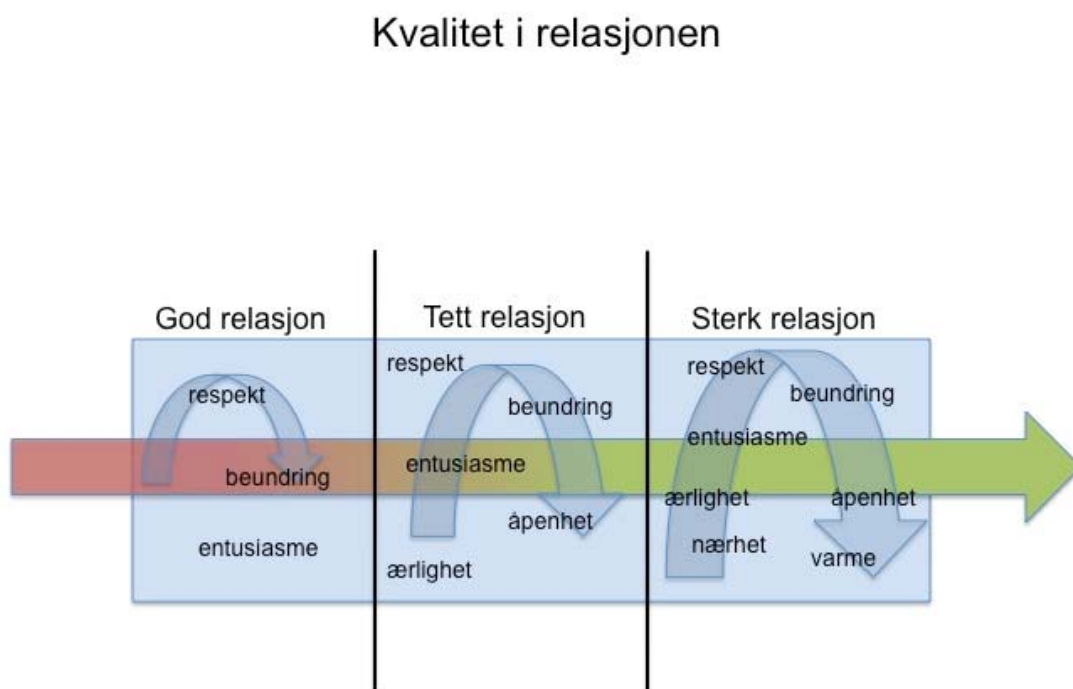
Det er vanskelig å kvalitetsmessig måle relasjoner mellom mennesker. Stifinnerens pedagogiske takt er derfor den viktigste egenskapen for å måle relasjonen til en ungdom. Behovet for pedagogisk takt stiller store krav til personlig egnethet for dem som arbeider som stifinnere i New Page. Generelt kan vi dele relasjoner i god, tett og sterk. Det som gjør at en relasjon kan utvikle seg fra god til tett og videre til sterk er vi hvilken grad det utvikler seg ærlighet, nærhet og varme i relasjonen, som vist i tabellen nedenfor.

Figur 3 **Relasjonens kvalitet.**

God relasjon	Tett relasjon	Sterk relasjon
Respekt	Respekt	Respekt
Beundring	Beundring	Beundring
Entusiasme	Entusiasme	Entusiasme
	Åpenhet	Åpenhet
	Ærlighet	Ærlighet
		Nærhet
		Varme

Relasjonene som er av avgjørende betydning for å kunne fremme endringsprosesser hos utsatt ungdom kan grovt sett deles inn i tre ulike stadier av individuell oppfølging. Disse stadiene er "god relasjon", "tett relasjon" og "sterk relasjon", som vist i figur 4. Stadiene henger sammen og viser utviklingen i hvordan relasjonen brukes i et ideelt oppfølgingsløp. Den vannrette pilen viser tid og utvikling i oppfølgings perioden som har en start og en slutt. De buede pilene sammen med stikkordene i hvert av stadiene symboliserer og beskriver relasjonen. Relasjonen avgjør når og om det er mulig å føre oppfølgingen inn i et nytt stadium. Det vil ikke alltid la seg gjøre å etablere en sterk nok relasjon mellom ungdom og stifinnere til å fullføre hele oppfølgingsløpet vist i figur 4. Dette er heller ikke alltid ønskelig. I enkelte saker kan det være nok å skape en relasjon og få tillit og dermed informasjon som kan gi ungdommene hjelp av andre. I andre tilfeller hvor ungdommer ikke har avgjørende atferdsvansker vil det ikke være behov for å skape en sterk relasjon for å endre atferd.

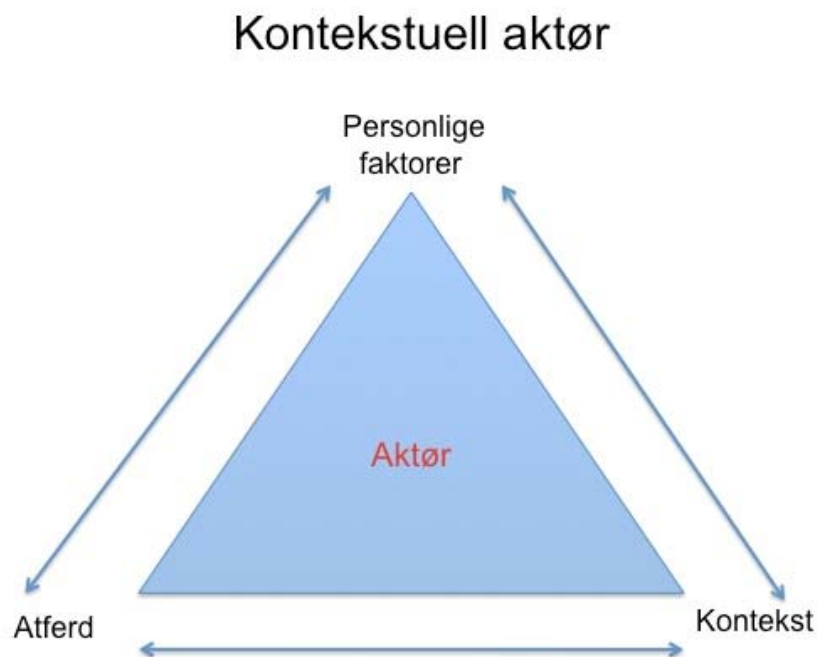
Figur 4 **Kvalitet i relasjonen.**

Rollemodeller for endring

New Page sin metodiske tilnærming til individuell oppfølging bygger på en sosialkonstruktivistisk forståelse av sosialisering og læring. For å kunne hjelpe utsatt ungdom ser New Page det som avgjørende å ta utgangspunkt i og forstå ungdommens egen livsverden. Vi legger derfor til grunn en sosial kognitiv forståelse av handlinger for å kunne skape varige endringer hos utsatte ungdommer. Alle mennesker er sosialt konstruerte aktører som handler på bakgrunn av individuelle og kollektive valg innen bestemte sosiale kontekster. Som mennesker i samfunn er og blir vi alle formet som aktører på bakgrunn av våre fysiske faktorer, våre sosiale kontekster og vår atferd (se figur 5).

Figur 5 **Kontekstuell aktør.**

Innen sosial psykologi er det utviklet teorier om modellering som danner et teoretisk bakteppe for læringsinnholdet i New Page sin individuelle oppfølging. Innen Albert Bandura (2007) sin sosiale læringsteori har rollemodeller sin atferd en generelt opplysende funksjon. Rollemodellenes handlinger blir i individuell oppfølging symboler for hvordan ungdommene selv kan, og senere ønsker, å handle. Gjennom å være gode og trygge voksne som handler verdibasert og moralsk representativt i samvær med utsatte ungdommer, modellerer stifinnere pro-sosial atferd for ungdommene. I relasjonen mellom ungdom og stifinner foregår det kontinuerlig modellering. Dette skjer både formelt, uformelt, bevisst og ubevisst igjennom relasjonen mellom ungdom og ungdomsarbeider. Mennesker lærer kontinuerlig og utvikler seg gjennom å delta og bidra i sosial samhandling. Gjennom aktiviteter og fellesskap blir vi del av kulturelle fellesskap hvor vi lærer kulturelle koder for samhandling og gjennom handling er vi med på å forsterke og endre fellesskapets kulturelle innhold (Rogoff 2003). Sosial læring er derfor en vedvarende prosess bestående av samhandling mellom sosiale aktører innen sosiale fellesskap med et felles kulturelt innhold.

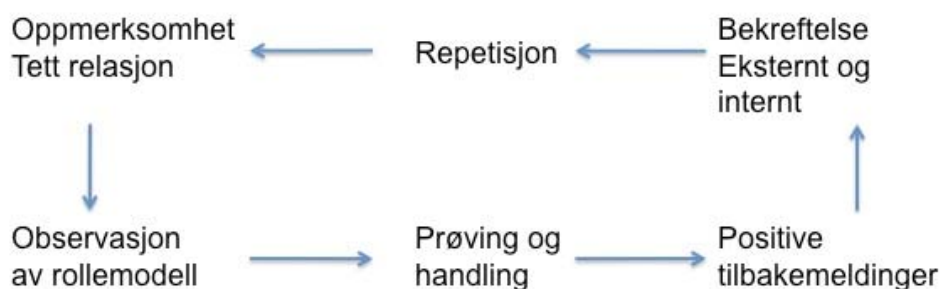
Utsatt ungdom inngår ofte i en eller flere negative sosiale fellesskap. Dette kan være familie, venner, ungdomsgjenger og kriminelle nettverk. Den sosiale læringen som foregår i disse fellesskapene er ofte negativ og kan fremme og forsterke antisosial atferd. Det er derfor viktig for utsatt ungdom å få innpass i pro-sosiale fellesskap. New Page skaper bevisst positive fellesskap for ungdom både i og utenfor organisasjonen. Gjennom samvær og fellesaktiviteter fremtrer stifinnere som forbilder og positive rollemodeller. New Page skaper bevisst en inkluderende og anerkjennende kultur mellom både ansatte og ungdommer. I "New Page kulturen" blir det lagt vekt på å gi hverandre positiv oppmerksomhet og vise nærhet og genuin interesse for hverandre. Dette gjøres blant annet gjennom at alle hilser på hverandre med et håndtrykk og en klem. Alle snakker med alle og viser interesse for hverandre. For utsatte ungdommer oppleves New Page derfor som et positivt og inkluderende miljø som de over tid kan identifisere seg med. Integreringen i New Page kulturen skaper motivasjon for læring hos ungdommen i et sosialt fellesskap som aktiv fremmer pro-sosial læring. Gjennom læring og endring identifiserer ungdommene seg med New Page kulturens og dens pro-sosiale bestanddeler. En viktig del av den individuelle oppfølgingen er derfor ukentlige fellesaktiviteter i New Page sine lokale avdelinger. Det konstrueres her sosiale settinger hvor ungdommene bevisst og ubevisst får trene seg i nye sosiale situasjoner, innenfor en kultur der pro-sosial atferd fremmes gjennom anerkjennelse, ros og oppmuntring.

Utover å kontinuerlig være positive rollemodeller arbeider New Page aktivt med ungdommenes atferdsproblemer ved å fremme sosial kompetanse gjennom aktiv læring av individuelle sosiale ferdigheter. Dette arbeidet gjøres gjennom såkalt "Problem-Solving Skills Training" (problemløsende ferdighetstrening). Med utgangspunkt i kunnskap om ungdommenes problemområder trener ungdomsarbeiderne ungdommene på avgjørende sosiale ferdigheter. Treningen er en kontinuerlig prosess der ungdommene gjennom motivasjon konfronteres med sine problemområder, blir presentert for nye handlingsstrategier, trener på ferdigheter, får positive tilbakemeldinger og gjennom dialog aktivt reflekter rundt egne handlinger, moral og verdier innen strukturen vist i figur 6 nedenfor.

Stifinnerne inntar en aktiv rolle overfor ungdommene, hvor de hele tiden underbygger ønsket atferd gjennom ros og belønning. Gjennom samvær og en løpende dialog gir stifinnerne kontinuerlig forslag til handlingsalternativer for å endre og forebygge problematferd.

Figur 6 **Struktur i modellæring.**

Struktur i modellæring

Kompetanse og mestring for endring

Flertallet av utsatte ungdommers atferdsvansker er knyttet til deres handlingskompetanse med sine sosiale omgivelser. Ungdommenes samhandlingsvansker gjør dem marginalisert på viktige integrerende sosiale arenaer som hjem, skole, nærmiljø og organisasjonsliv. Marginaliseringen gjør ungdommene utsatt ved at de tilegner seg negative tilpassingsstrategier som bidrar til å integrere dem i negative miljøer og forsterke deres marginale situasjon i det norske samfunnet. Med utgangspunkt i ungdommenes livsverden jobber stifinnere i New Page systematisk med å endre ungdommens handlingskompetanse gjennom å trene på grunnleggende sosiale ferdigheter som generelt fremmer deres sosiale kompetanse. For å motvirke marginalisering og fremme integrering på viktige sosialt integrerende arenaer som skole, nærmiljø og idrett er det avgjørende å fremme ungdommenes sosiale kompetanse. Hvordan ungdommene selv opptrer på skole, i nærmiljø og fotballaget er med på å enten integrere eller marginalisere dem i det sosiale fellesskapet som utspiller seg på arenaen. For å skape varige endringer hos utsatt ungdom er det derfor avgjørende å lære grunnleggende sosiale ferdigheter som gjør dem i stand til å mestre samhandling på ulike sosiale arenaer.

Sosial kompetanse omhandler både person, relasjoner og kontekst, og kan forenklet betegnes som summen av den kunnskap en sosial aktør har om seg selv, sine sosiale omgivelser og de tilgjengelige ressursene i de nettverk hvor aktøren inngår. Positiv feedback og opplevelsen av å mestre samhandling på sentrale sosiale arenaer er avgjørende for at barn og ungdom skal bli sosialt kompetent. Terje Ogden viser til denne sammenhengen mellom kompetanse og mestring i følgende definisjon av sosial kompetanse:

”Relativt stabile kjennetegn ved barn og unge i form av ferdigheter, kunnskap og holdninger som gjør det mulig å etablere og vedlikeholde sosiale relasjoner. De fører til en realistisk oppfatning av egen kompetanse og er en forutsetning for sosial mestring og sosial akseptering, samt personlig tilfredsstillende vennsforbindelser” (Ogden 1995:83).

Manglende sosial kompetanse i barne- og ungdomsår er en avgjørende årsak til sosiale problemer i voksen alder. Definisjonen til Ogden viser til at samhandling og vennsforbindelser er avgjørende for å lykkes på skole, nærmiljøet og fritiden generelt.

I arbeidet med å fremme sosial kompetanse hos utsatt ungdom gjennom individuell oppfølging brytes det bredt dekkende begrepet om sosial kompetanse ned i tre sammenhengende bestanddeler:

- Grunnleggende **sosiale ferdigheter**.
- **Mestrings** opplevelser.
- Utvikling av **handlingskompetanse**.

Gjennom kartlegging, samhandling og samvær med ungdommene danner stifinnere seg et godt bilde av ungdommenes handlingskompetanse. Denne kunnskapen gjør det mulig å gi ungdommene individuelt tilpasset sosial ferdighetstrening. Innen individuell oppfølging som metode utøves ferdighetstrening med utgangspunkt i fem ferdigheter som erfaringsvis danner en grunnstruktur i sosial kompetanse:

1. **Empati.**
2. **Samarbeidsferdigheter.**
3. **Selvhevdelse.**
4. **Selvkontroll.**
5. **Ansvarlighet.**

I individuell oppfølging trenes det ikke instrumentelt på enkelte ferdigheter i en løsrevet læringssituasjon slik det gjøres i strukturerte "ferdighetstreningprogrammer". Ferdighetstreningen innen individuell oppfølging gjøres så langt det er mulig i reelle situasjoner innen ungdommens egen livsverden. For at ungdommen skal lære seg ferdigheter og utvikle handlingskompetanse, som på sikt vil kunne bedre ungdommens livssituasjon, ser New Page det som avgjørende at ungdommen får forståelse for sammenhengen mellom egen handling og sine sosiale omgivelser. Den praktiske treningen på ferdigheter gjøres etter en enkel sirkel struktur bestående av innputt, treningsoppgaver, positiv feedback og mestrings opplevelser, som er utdypet i figur 6.

Samspeilet mellom stegene i ferdighetstrening er avgjørende for å utvikle ungdommenes handlingskompetanse og fremme deres sosiale kompetanse. Innputt må være godt begrunnet fra stifinner og forstått av ungdom. Treningsoppdraget må ligge innenfor eller på grensen av ungdommens mestringsevne (hva ungdommen er i stand til å utføre). Ungdommen må selv oppleve mestring og forstå relevansen av treningen for å lære seg nye ferdigheter. Positiv feedback er avgjørende for å fremme mestringsopplevelser og forstreke lyst til mer trening og økt læring. I arbeidet med ferdighetstrening og kompetanse utvikling er det viktig at stifinner har innsikt i ungdommens mestringsevne og at denne innsikten formidles til ungdommen som en realistisk innsikt i eget mestringspotensiale (hva som er mulig å utføre). Begrepsparet mestringsevne og mestringspotensiale utløper her fra forskning rundt "self-efficacy" (Bandura 1997). Self-efficacy kan forenklet betegnes som en persons tiltro til egne mestringsevner som former ens mestringspotensiale gjennom tiltro til måloppnåelse basert på egne handlinger. Mestringsevne og -potensiale omhandler ikke bare den enkelte ungdom, men også betydningsfulle andre sine tilbakemeldinger på handling og tiltro til måloppnåelse. Stifinnerens rolle i ferdighetstrening er derfor helt avgjørende. Gjennom aktivt å motivere og gi fortløpende positiv feedback styrker stifinneren ungdommens mestringsevne og utvider deres mestringspotensiale.

Refleksjon og selvstendighet

Målet med individuell oppfølging av utsatt ungdom er å skape reflektert og selvstendig ungdom. Dette betyr at de gjennom sosialferdighetstrening har tilegnet seg et refleksivt filter som gjør dem i stand til å reflektere rundt egne og andres handlinger og ta de rette prososiale valgene. Ungdommene blir selvstendige gjennom å ha fått en styrket tro på seg selv. Gjennom å positivt mestre nye utfordringer utvikler ungdommene en selvstendig tro på egne holdninger og handlingskompetanse. Selvstendig ungdom med et godt utviklet refleksivt filter er kompetent ungdom: *"Kompetent atferd bidrar til at barn når sine mål, eller at de blir anerkjent av andre. De fleste barn har en unik glede av å bruke sin kompetanse, og gleden ved å uttrykke seg, mestre og få anerkjennelse er en viktig drivkraft i den videre utviklingen av kompetanse"* (Klefbeck, Ogden & Anderssen, 2003, s 22). Utvikling av sosialkompetanse er som en snøball som ruller, jo mer kompetent ungdommen blir, jo tryggere blir de på seg selv og jo mer positiv anerkjennelse opplever de. Når snøballen ruller av seg selv har ikke ungdommen lenger behov for individuell oppfølging. New Page trapper da ned kontakten og trekker seg sakte ut av ungdommens liv.

New Page er en ung organisasjon som jobber med en vanskelig ungdomsgruppe, og vi har i dag ikke gode data på hvordan det går med ungdom som har fått oppfølging av New Page på sikt. En undersøkelse av de ti første ungdommene i New Page har vist at åtte av dem, syv år etter endt oppfølging, lever et vanlig liv med familie og jobb. Videre undersøkelser av hvordan det går med ungdom som har fått individuell oppfølging vil være avgjørende for å kunne si noe om hvilken langtidseffekt individuell oppfølging har.

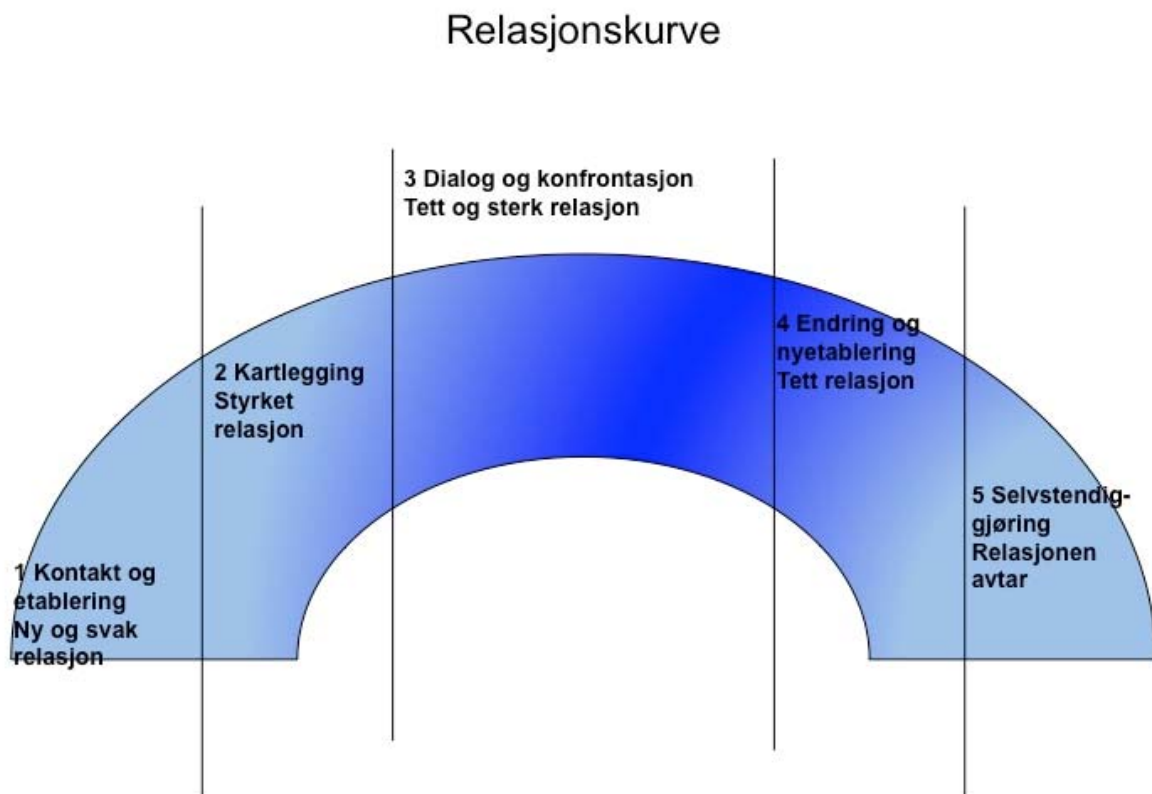
Struktur og dokumentasjon

Å skape varig endring hos utsatt ungdom er en langsiktig prosess som ofte oppleves å gå i rykk og napp eller bølgedaler. Noen ungdommer kan raskt gjøre store fremskritt for så å få tilbakefall, mens andre endrer seg så langsomt at det kan være vanskelig å se endringene. For aktivt å delta i sitt eget endringsarbeid trenger ungdommene motivasjon, og for å kunne se og forstå endringene trenger stifinnerne verktøy. Individuell oppfølging bygger derfor på en transteoretisk tilnærming til endring (Prochaska og DiClemente 1992). Denne tilnærmingen ser på endring som en evolusjonistisk prosess inndelt i faser. New Page har inndelt det individuelle oppfølgingsarbeidet i fem faser:

1. **Kontakt og etableringsfase.**
2. **Kartleggingsfase.**
3. **Dialog og konfrontasjonsfase.**
4. **Endring og nyetableringsfase.**
5. **Selvstendigjøring og avslutningsfase.**

Hver fase har sine mål, innhold og verktøy. Å dele endringsarbeidet som pågår gjennom oppfølgingsløpet inn i bestemte faser gir stifinnerne en struktur å jobbe etter. Strukturen gjør det lettere for stifinneren å skape motivasjon hos ungdommen innenfor hver fase og sammen med ungdommen skape endring gjennom enkelte arbeidsoppgaver. Siden relasjonen mellom stifinner og ungdom er infrastrukturen og det viktigste verktøyet i endringsarbeidet, er fasene inndelt etter relasjonens betydning i oppfølgingsarbeidet (se figur 7).

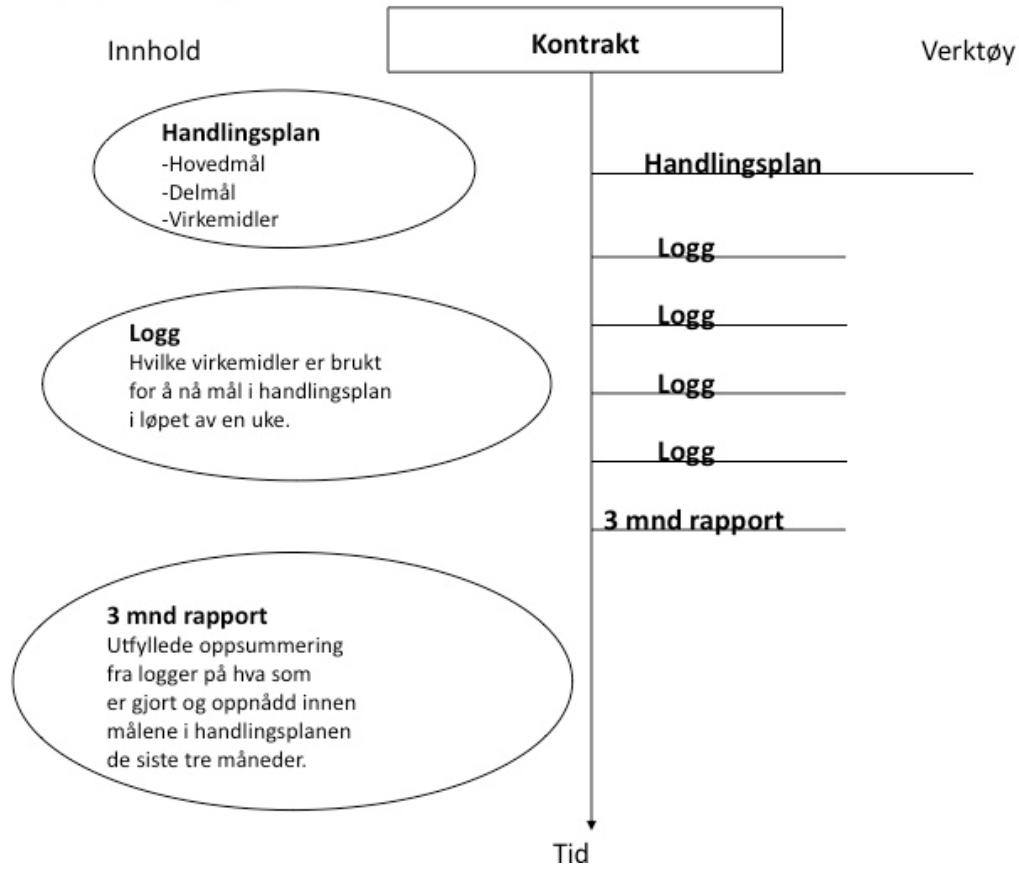
Figur 7 Relasjonskurve.

For å kunne måle ungdommenes utvikling over tid har New Page utviklet et eget kartleggingsverktøy som med seks måneders intervaller måler ungdommenes utvikling på sentrale sosiale arenaer. Kartleggingsverktøyet gir både en oversikt over utsatt ungdom i New Page som gruppe og den enkeltes utvikling. I det daglige arbeidet bruker stifinnerne et saksbehandlingsverktøy som systematiserer og kontinuerlig evaluerer oppfølgingsarbeidet (se figur 8). Saksbehandlingsverktøyet består av handlingsplan, ukelogg som definerer enkelt mål og registrerer hendelser, og en evalueringsrapport hver tredje måned som tar for seg ungdommens utvikling.

Figur 8 Saksbehandling i individuell oppfølging.

Saksgang i New Page

Litteratur

- Bandura, A. (1997). *Self-Efficacy. The Exercise of Control*. New York: W. H. Freeman and Company.
- Bandura, A (Eds) (2007). *Psychological modeling. Conflicting theories*. London: Aldine Transaction.
- Brofenbrenner, U. (1979). *The ecology and human development. Experiments by nature and design*. Cambridge: Harvard University Press.
- Bø, I (2004). *Barnet og de andre*. Oslo: Universitetsforlaget.
- Espelid, M (2002) *New Page prosjekt rapport*. Bergen: Utekontakten i Bergen kommune.
- Espelid, M & Irgan, T. (2002). Migrasjon, vold og basketball. I Klyve, A. & Tvinnereim, R. (red). *Mellom barken og verden. Oppsøkende arbeid blant utfordrende unge*. Bergen: Pedcom Forlag.
- Frønes, I. (2001). *Handling, kultur og mening*. Bergen: Fagbokforlaget.
- Habermas, J. (1999). *Kommunikativ handling, moral og rett*. Oslo: Tano Aschehoug.
- Klefbeck, J., Ogden, T., & Anderssen, T. (2003). *Nettverk og økologi. Problemløsende arbeid med barn og unge*. Oslo: Universitetsforlaget.
- Klyve, A. & Pedersen, H. Oppsøende sosialt arbeid i Norge før og nå. I Erdal, B. (red) *Ute/inne oppsøkende sosialt arbeid*. Oslo: Gyldendal Akademisk.
- Irgan, T. (2005) *Rapport 1/05: Brukerundersøkelse for New Page*. Lastet ned 3. Februar 2009 fra: <http://newpage.no/new-page-rapporter.html>
- Ogden, T. (1995). *Kompetanse i kontekst. En studie av risiko og kompetanse hos 10 og 13-åringer*. Oslo: Barnevernets Utviklingssenter.
- Prochaska, J., & DiClemente (1992). The transtheoretical approach. I Norcross, J., & Goldfried, M. (eds) *Handbook of Psychotherapy Integration*. New York: Basic Books.
- Rogoff, B. (2003). *The Cultural Nature of Human Development*. Oxford: Oxford University Press.
- Tierney, J., Baldwin Grossman, J. & Resch, N. (1995) *Making a Difference: An Impact study of Big Brother/Big Sisters*. Philadelphia, PA: Public/Private Ventures.